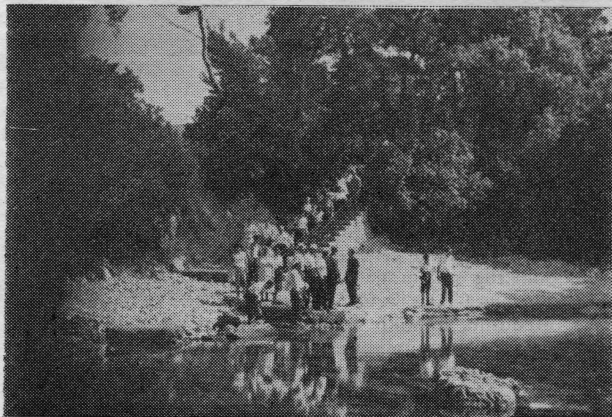

Naši iseljenici u ovogodišnjoj posjeti Dubrovniku

Mato Mojaš

Posljednjih godina sve više iseljenika posjećuje Stari kraj. Dolaze da vide svoja rodna mjesta i sela, koja su davno napustili i suznih očiju se od njih odjeljivali u životnoj borbi za zaradom i održanjem. Posjećuju ih i mlade generacije, koje dolaze da vide kuće, dvorišta, vrtove, vinograde, bregove i šume svojih očeva i djedova, a kojima su čuli samo priče i razgovore od svojih najbližih. Često su se izražavale i obnavljale uspomene o životu i običajima u staroj domovini. U njima je mladi naraštaj

Učesnici prve turneje HBZ na Lokrumu

samo predočavao i maštao život svojih roditelja ili djedova, a sada dolazi u društvu starijih da posjeti i vidi te krajeve.

Mnogi pokazuju interes da vide i mnoga druga mjesta i područja Jugoslavije i da se upoznaju s njenim napredkom, pa u tom cilju organiziraju i grupna putovanja kroz najljepše i najinteresantnije predjele naše zemlje. Svake godine Matice iseljenika pojedinih republika organiziraju i putovanja po Jugoslaviji, a u okviru Iseljeničkog tjedna održavaju se priredbe i manifestacije, koje okupljaju iseljenike turiste iz prekomorskih i drugih zemalja. Tako i ove godine Iseljenički tjedan od 3. do 10. srpnja sadržavao je niz raznih aktivnosti širom Jugoslavije, putem kojih su se naši ljudi upoznivali s radom i životom iseljenika u novoj domovini, njihovim vezama sa starom domovinom i raznovrsnom pomoći, koju su iseljenici doprinisili u prošlosti, osobito u godinama Narodno-oslobodilačke borbe i poslije rata na izgradnji nove Jugoslavije. Svečanosti u

Hrvatskoj počele su ove godine akademijom u Karlovcu, a završne svečanosti Iseljeničkog tjedna održane su na Paliću kraj Subotice i u Beogradu, gdje su priređeni zabavni i kulturno-umjetnički programi. Matica iseljenika Srbije i Odbor za proslavu grada Subotice priredio je svečan doček iseljenicima i organizirao prijeme i posjete poljoprivrdnim dobrima i raznim mjestima na području Autonomne pokrajine Vojvodine. Na završnim svečanostima našli su se učesnici turneja, koje su zajednički organizirale Matice republika, a nakon održanih programa, putovanja su se nastavila po Jugoslaviji.

Prva organizirana grupa iseljenika, koja živi u Sjevernoj Americi, stigla je početkom srpnja u Zagreb i iz Zagreba krenula na putovanje po Jugoslaviji. U Dubrovnik je stigla 12. srpnja, gdje je dočeka od strane delegacije Kotarskog odbora Matice iseljenika Hrvatske. Brojila je 30 iseljenika-turista. U hotelu »Lapad« istu večer, po dolasku, iseljenici su se upoznali s ljepotama i kulturno-historijskim spomenicima Dubrovnika preko diapozitiva u bojama, a drugog dana organizirano je razgledanje grada uz stručno rukovođenje i objašnjavanje.

Nakon razgledanja znamenitosti od strane predsjednika NO kotara, druga Nikole Ivanovića, priređen je svečani prijem u Domu sindikata, uz prisustvo članova Kotarskog odbora Matice iseljenika i predstavnika društvenih i masovnih organizacija. Tom prigodom dolazilo je do srdačnih razgovora i od strane iseljenika izražavala se lju-

Član Glavnog odbora Hrvatske bratske zajednice Martin Krašić govori na prijemu predsjednika NO općine u Domu sindikata 9. kolovoza 1960.

bav, koju gaje prema narodima i domovini, kojoj po krvi i osjećajima pripadaju. To je najbolje izrazio iseljenik Josip Krpan u svom govoru, nakon pozdravne riječi predsjednika NO kotara. On je između ostalog kazao: »Pozdravljam vas i zahvaljujem na lijepom prijemu i na srdačnom dočeku i pažnji koju poklanjate nama, koji dolazimo iz dalekih krajeva u posjetu svojoj staroj domovini i svom Starom kraju. Mi i vi smo jedno, jer potječemo od iste krvi i veže nas zajednička historija. Mi smo uvijek budnim okom pratili vaše životne prilike, mislima i osjećajima bili smo uz vas, kao dio nas u zajedničkoj borbi za dobro sviju nas. Mi se od srca radujemo i divimo vašim naporima i uspjesima, i želimo vam u budućem radu mnogo sreće i napredka. Mi ćemo, kao do sada, tako i od sada, pomagati vaša nastojanja za bolji i sretniji život«. Josip Krpan je poznati iseljenički društveni i javni radnik, aktivan u mnogim organizacijama naših iseljenika u USA, osobito u najvećoj našoj iseljeničkoj organizaciji Hrvatskoj bratskoj zajednici. Ovom prigodom, na zahtjev svojih suputnika, recitirao je pjesmu koju je sam napisao pred dvije godine kada je došao na duži boravak u Jugoslaviju i posjetio svoje rodno selo Sv. Roko na Velebitu.

Velebitu

Zdravo da ste sure hridi,
I ti šumo vjekovita,
Što resite klance, kose
Moga drevnog Velebita.

Prohuljalo pola vijeka,
Što me tuđe sunce grije,
Al' mome ste oku dragi,
Dragi danas ko i prije.

Ko i prije kad sam gledao,
Kako ranog sunca zrake
Žare, sijeku i razgone
Tvoje magle i oblake.

Gudure su tvoje zamci
Hajducima nekoć bili,
Što u borbi s tiranima,
Za pravicu krv su lili.

Život stvara nove mete,
Nove ljude, novo doba,
Ali spomen koju nosim,
Nosit ću sve do groba.

Njihove sam epopeje
Kraj gusala slušo rado,
Dok sam kasne noći bdio,
Il' na polju čuvo stado.

Sve prolazi samo čežnja
Za rođenom grudom živi,
Dok se nakon dugih ljeta
Na očinskoj nađem njeni.

Isti humci, isti doli,
I zelena polja ravna,
Kudgod krenem sve me sjeća
Na vremena prošla, davna.

Sve je blisko i poznato,
Samo lica su mi strana,
Nema onih koje znadoh
Iz ranijih mojih dana.

Nakon recitiranja pjesme razvilo se srdačno raspoloženje, koje se nastavilo i na večernjoj posjeti Ljetnim igrama na Držičevoj poljani, gdje je priređen program s repertoarom jugoslavenskih narodnih kola od Asambla narodnih igara i pjesama Srbije »Kolo« iz Beograda. Ujutro 14. srpnja grupa iseljenika otputovala je za Split.

U isto vrijeme boravila je u Dubrovniku grupa iseljenika predvođena na putovanju kroz Jugoslaviju od Matice iseljenika Srbije. Od strane NO općine Dubrovnik ovoj grupi priređen je prijem u hotelu »Excelsior«. Prijemu su prisustvovali članovi Kotarskog odbora Matice iseljenika i predstavnici društvenih organizacija. Nakon pozdravne riječi sekretara Matice iseljenika Srbije druga Jovana Gajića, u ime NO općine iseljenike je pozdravio drug Ivo Jerinić, a drug Zvonko Goić u ime Kotarskog odbora Matice iseljenika. Za vrijeme boravka u Dubrovniku članovi grupe bili su ushićeni lijepim doživljajima, a to su izrazili i u pismu Matici iseljenika Srbije, koja je 30. srpnja 1960. NO općine Dubrovnik uputila pismo ovog sadržaja: »Grupa iseljenika koja je posjetila vaš grad u okviru proslave Iseljeničke nedjelje 1960. godine i za vrijeme svoje turneje po našoj zemlji, zamolila je Maticu iseljenika Srbije da vam u njihovo ime izrazi duboku zahvalnost na vašem srdačnom i toplom prijemu. To isto izražava i naša Matica, ubjeđena da takvi prisni susreti i odgovarajuća pažnja prema našim iseljenicima politički pozitivno djeluje na njih i u njima pobuđuje još snažnija osjećanja i još veću ljubav prema Starom kraju«.

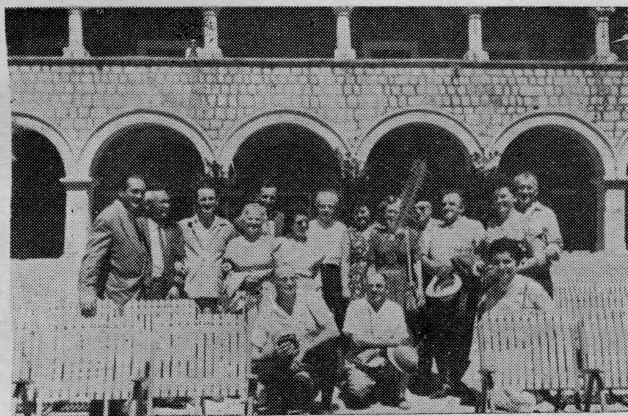
27. srpnja stigla je iz USA u Jugoslaviju prva grupa članova Hrvatske bratske zajednice, koju je predvodio član Glavnog odbora Mihael Graša, a 31. srpnja stigla je druga

grupa pod rukovodstvom Martina Krašića glavnog blagajnika Hrvatske bratske zajednice. Obje grupe brojile su 140 iseljenika, koji su došli u posjetu našoj zemlji. Ovu turneju organizirala je Hrvatska bratska zajednica za svoje najaktivnije članove uz surdnju Matice iseljenika Hrvatske. Prvi poslijeratni posjet HBZ organizirala je 1956. godine. Od tada masovno raste interes kod iseljenika za posjetu svom rodnom kraju, a tim posjetama raduje se njihova rodbina, prijatelji, poznanici i svi naši ljudi, želeći vidjeti, pozdraviti i razgovarati sa svojom braćom i sestrama, koji su za vrijeme protunarodnih režima i priredne zaostalosti naše zemlje morali seliti u nepoznati daleki svijet.

Član Glavnog odbora i rukovodilac podmlatka Hrvatske bratske zajednice Mihael Graša govori na prijemu predsjednika NO kotara 1. kolovoza 1960. u Domu sindikata

Prva od ovih grupa krenula je iz Zagreba kroz Slavoniju, Vojvodinu, te preko Beograda stigla je 31. srpnja avionom u Dubrovnik. Dočeku na aerodromu prisustvovala je delegacija Matice iseljenika kotara Dubrovnik. Već prvi susreti bili su ispunjeni prijatnom i srdačnim razgovorima. Prolazeći kroz Konavle raspoloženje je raslo sve više, a osobito došlo do izražaja kada se vidik proširio na Cavtat i more. Iz autobusa razlijevala se pjesma »Poletjele bijele vile...« i druge pjesme, koje su stvarale ugodno veselje i održavale zadovoljstvo i radost iseljenika dolaskom na obale Jadrana, u živopisni i u svijetu poznati dubrovački kraj i »grad ljepote, sunca i mora«. Grupa od 55 članova otsjela je u hotelima: »Imperial«, »Sumratin« i »Lapad«. Upoznavši se s programom boravka, grupa je istog dana na večer prisustvovala u parku Gradac priredbi Asambla narodnih igara i pjesama Makedonije »Tanec« iz Skopja, a drugog dana razgledala je kulturno-historijske spomenike Dubrovnika i upoznala se s objektima u izgradnji. U 11.30 sati predsjednik NO kotara drug Nikola Ivanović priredio je učesnicima turneje Hrvatske bratske zajednice prijem u Domu sindikata. Prijemu su prisustvo-

Voda druge turneje Hrvatske bratske zajednice Martin Krašić u društvu sa svojim članovima, predsjednikom NO općine drugom Veljkom Beticom i članovima Kotarskog odbora Matice iseljenika Hrvatske

vali i članovi Matice i predstavnici društvenih organizacija. Tom prigodom predsjednik NO kotara pozdravio je iseljenike, zaželivši im ugodan boravak na području Dubrovnika i uopće u našoj zemlji. Zahvalio se na pomoći koju su iseljenici do sada pružili našem narodu, istaknuvši potrebu daljnje suradnje i održavanja kulturnih veza. Na pozdravnom govoru predsjednika zahvalio se vođa grupe Mihael Graša, koji je pored ostaloga kazao: »Ja i moji sutputnici očarani smo vašim prijatnim i srdačnim dočekom. Mnogo smo radosni što uživamo ovako lijepo gostoprimstvo i mnogo vam zahvaljujemo. Mi smo dolaskom u staru domovinu svuda naišli na pristupačnost, na ugodne prijeme. Svuda vidimo da se gradi i da napredujete i osjećamo veliki razvitak Jugoslavije«.

Trećeg dana boravka iseljenika u Dubrovniku, t. j. 2. kolovoza Kotarski odbor Matice iseljenika priredio je izlet na Lokrum i u Cavtat. Iseljenici su se divili prirodnim ljepotama i zanimljivostima na otoku Lokrumu, a posebno u Cavtatu, gdje su posjetili i mauzolej kapetana Iva Račića, djelo velikog kipara Ivana Meštrovića. Nakon razgledanja mjesta Kotarski odbor Matice priredio je prijem iseljenika u hotelu »Supetar«. Čitavo vrijeme do povratka u Dubrovnik ozvanjala je pjesma puna osjećaja i uspomena na mlade dane. Nije bilo kraja ugodnim razgovorima i veselim izražajima do Dubrovnika. Ovaj dan ostat će zaista u nezaboravnoj uspomeni i u sjećanju na srdačne susrete i doživljaje. 3. kolovoza iseljenici su proveli na izletu kroz Konavle, Boku Kotorsku do Budve, a 4. kolovoza uz srdačan ispraćaj otputovali su za Split, Rijeku, Ljubljanu, Karlovac i ponovno se našli u Zagrebu, gdje su posjetili neke tvornice i ostali više dana u razgledanju grada.

Druga grupa u sastavu od 77 članova Hrvatske bratske zajednice doputovala je iz Splita brodom, gdje im je također priređen vrlo lijep doček od strane Kotarskog odbora Matice iseljenika. To je bilo 8. kolovoza kada su zajedničari stupili na tlo Dubrovnika, a među njima poznati aktivista HBZ ove najmasovnije organizacije naših iseljenika, koja je prošle godine slavila 65. godišnjicu svoga postojanja. Članovima ove grupe, kao i ostalim grupama, koje su boravile u Dubrovniku, predati su albumi Dubrovnika i razne edicije. Dana 9. kolovoza zajedničari su

prošetali ulicama grada i zadržani prekrasnim starinama Dubrovnika našli se u Domu sindikata, gdje im je priređen svečani prijem od strane predsjednika NO općine Dubrovnik druga Veljka Betice. Na prijemu su se našli članovi Kotarskog odbora Matice iseljenika, predstavnici masovnih organizacija grada i kotara Dubrovnik, predstavnici štampe i ostali gosti. U zanosu raspoloženja, izražavajući uspomena i doživljaja, iseljenike je pozdravio drug Veljko Betica zaželivši im dobrodošlicu, ugodne dane boravka u gradu Dubrovniku i u Jugoslaviji. Nakon pozdravnog govora predsjednika NO općine, govorio je vođa grupe, ugledni aktivni radnik Hrvatske bratske zajednice Martin Krašić. Ushićen dočekom i utiscima u FNR Jugoslaviji kazao je, uz ostalo, slijedeće: »Mi smo živjeli daleko od vas, ali s mislima smo bili uz vas. Pratili smo vaše napore, žrtve i borbu Jugoslavenskih naroda protiv okupatora, protiv fašizma i rasizma. Mi smo se divili i radovali vašim uspjesima, kao i suosjećali s vašim teškoćama, žrtvama i naporima. Učinili smo sve što smo mogli da bi moralno i materijalno pomagali Narodno-oslobodilačku borbu i poslijeratnu izgradnju nove Jugoslavije. Nijesmo mi fizički sudjelovali s vama u borbi, ali su naši sinovi učestvovali u borbama i zajedno s vama ginuli na raznim poljanama širom svijeta protiv fašizma i rasizma. Vaše su žrtve velike i mi ih cijenimo, i kao do sada, tako i u buduću radit ćemo u cilju suradnje i pomoći ćemo vaš napredak i razvitak. Želimo da se uspostavi što bolja suradnja između nas u novoj domovini i vas u staroj domovini, želimo što bolje odnose između naše nove i stare domovine za sreću i napredak obje zemlje. Uložili smo mnogo napora i truda dok smo postigli ono što sada imamo, a to možemo zahvaliti našoj visokoj nacionalnoj svijesti, našim organizacijama i društvima, koja smo stvarali da bi se lakše pomagali, gajili i izražavali naše rodoljubive osjećaje. Naša najveća organizacija je Hrvatska bratska zajednica koja ima 115 tisuća članova. U toj organizaciji osim Hrvata ima i Srba i Slovenaca. Njeni organi nalaze se širom Sjedinjenih Američkih država i Canade, a najviše u državi Pennsylvaniji. Ova organizacija mnogo je učinila u sakupljanju i pružanju pomoći Jugoslaviji i ona će i u

Učesnici druge turneje Hrvatske bratske zajednice na Držičevoj poljani u Dubrovniku 9. kolovoza 1960.

buduće raditi na održavanju kulturnih veza i surađivati s vama u staroj našoj domovini».

Nakon prijema dugo su se održavali razni ugodni razgovori. Na večer iseljenici su prisustvovali u parku Muzičke škole izvedbi »Skupa« od M. Držića. Trećeg dana boravka, t. j. 10. kolovoza priređen je iseljenicima izlet na Žarkovicu, Mline i Cavtat. Šetnja kroz dubrovačku okolicu i zadržavanje u našim izletištimu bilo je ispunjeno pjesmom, veseljem i lijepim ugodnostima. U bašti hotela »Supetar« u Cavtatu od strane Kotarskog odbora Matice priređen je prijem. Nakon odmora slijedio je povračaj u Dubrovnik, gdje je na večer održan razgovor s iseljenicima u hotelu »Imperial«. Rastanak delegacije Kotarskog odbora Matice sa članovima turneje bio je dirljiv, pun osjećaja i iskrenosti. Na rastanku »Stojte nam dobro i veselo!« i »Doviđenja!«... učesnici turneje napustili su Dubrovnik i otputovali 11. kolovoza u jutarnjim satima autobusima za Sarajevo.

Nakon turneje kroz Jugoslaviju članovi prve i druge grupe našli su se u Zagrebu, gdje im je 16. kolovoza potpredsjednik Sabora NRH Karlo Mrazović priredio prijem u Saboru.

Članovi Hrvatske bratske zajednice na Lokrumu
2. kolovoza 1960.

Istog dana Matica iseljenika Hrvatske priredila je svečani ručak u hotelu »Palace« na kojem su predsjednik Matice iseljenika Hrvatske Vicko Krstulović i vođa grupe iseljenika Martin Krašić izmjenili zdravice. U pozdravnom govoru drug Vicko Krstulović je kazao: »Drag nam je svaki susret s našim sinovima, koji žive u stranim zemljama. I drago nam je što je takvih susreta svake godine sve više. Oni produbljuju suradnju i razumijevanje među našim narodima. U međusobnim susretima najbolje se upoznajemo i nalazimo ono što nam je zajedničko, što nas spaja i vezuje. Želim vam ugodan boravak u našoj sredini i odmor, nakon ovog, možda malo i zamornog puta. Nadam se, da ćete vi i dalje biti pioniri suradnje između vaše stare i nove domovine».

Na pozdravnom govoru zahvalio se u ime svih učesnika turneje Martin Krašić riječima: »Jednostavno smo osjećali, kao da naša braća Jugoslaveni ne znaju kako da nas što bolje prime i ugoste. Ovi divni časovi ostat će nam dugo u sjećanju. I sada, kad smo vidjeli sve ovo što je novo kod vas i što sve gradite, zadivljeni smo i začuđeni. Sjećamo se dobro, kakva je ova zemlja bila prije. Na svemu tome, mi vam zaista čestitamo jer ste to i zaslužili. A mi ćemo u Americi s još većim ponosom isticati, da smo potekli iz ove zemlje. Bit ćemo ambasadori dobre volje između Jugoslavije i Sjedinjenih Američkih Država».

Žene iseljenice u popodnevnim satima bile su gosti Saveza ženskih društava grada Zagreba, a najmlađi članovi proveli su se ugodno kao gosti u Klubu omladine Zagreba. U raspoloženju i u srdačnom razgovoru s predstavnicima zagrebačke omladine izražene su želje suradnje.

Delegaciju Hrvatske bratske zajednice, koju je predvodio blagajnik zajednice Martin Krašić, primio je u Bijelom dvoru predsjednik Republike drug Tito.

Našu zemlju posjetilo je ove godine mnogo iseljenika-turista. Dubrovnik i okolicu posjetilo je također u toku godine, a naročito u toku ljetnih mjeseci veći broj iseljenika-turista, koji su individualno ili grupno došli u posjetu svojim rodnim mjestima i na viđenje Starom kraju. Na stotine iseljenika-turista zadržavalo se u Dubrovniku i u njegovoj okolini. Radujemo se tim posjetama i želimo što više susretaja i posjećivanja iseljenika Starom kraju u cilju unapređivanja naše suradnje.